

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobce: **R. B.**, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 7. 2004 č. j. 15 Az 707/2003 – 28, o kasační stížnosti Mgr. Aleny Abbidové, advokátky se sídlem Chodská 12, Praha 2, proti usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 12. 2004 č. j. 15 Az 707/2003 – 35,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 8. 12. 2004 č. j. 15 Az 707/2003 – 35 **se z r u š u j e** a věc **se v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Usnesením ze dne 8. 12. 2004 ustanovil Krajský soud v Ústí nad Labem advokátku Mgr. Alenu Abbidovou jako zástupkyni žalobce pro řízení o kasační stížnosti proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 27. 7. 2004 č. j. 15 Az 707/2003 – 28. Soud zjistil, že žalobce sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání, které je vyžadováno pro výkon advokacie, a dále, že jeho majetkové a výdělečné poměry neumožňují, aby si zvolil zástupce pro řízení o kasační stížnosti sám. Vzhledem k tomu, že při absenci právního vzdělání žalobce

je jeho zastoupení advokátem povinné podle ust. § 105 odst. 2 s. ř. s., ustanovil mu soud zástupce ex offó. V poučení citovaného usnesení je uvedeno, že je proti němu přípustná kasační stížnost z důvodů uvedených v ust. § 103 odst. 1 s. ř. s. Usnesení je podepsáno M. B., soudní tajemnicí.

Ve včas podané kasační stížnosti ustanovená advokátka Mgr. Alena Abbidová namítá, že dle jejího názoru usnesení obsahuje nesprávné poučení, neboť podle ust. § 104 odst. 3 písm. b) s. ř. s. není kasační stížnost přípustná proti rozhodnutí soudu, kterým se toliko upravuje vedení řízení. Stěžovatelka má tedy za to, že řádným opravným prostředkem proti napadenému usnesení je v souladu s dotčenými ustanoveními o. s. ř. odvolání. Žádá proto, aby soud přehodnotil obsah napadeného usnesení a toto v rámci své pravomoci opravil tak, že bude obsahovat správné poučení. Stěžovatelka pak současně žádá soud o to, aby její podání bylo považováno za uplatnění řádného opravného prostředku proti napadenému usnesení v popsáném smyslu, tedy za odvolání. Konkrétní důvody pro uplatnění opravného prostředku pak spočívají ve skutečnosti, že hodnocení skutkové podstaty, ze které vycházel soud při ustanovování zástupce ve věci řízení o kasační stížnosti (žalobce R. B.), proběhlo naprosto formálně, tedy zřejmě pouze s ohledem na místo hlášení stěžovatele k pobytu. Pro jakýkoliv přímý kontakt ustanoveného právního zástupce se stěžovatelem zbývá toliko písemná forma. Samotné řízení o kasační stížnosti je co do druhu řízení vysoce formálním, závisícím především na hodnocení dřívějšího postupu soudu prvního stupně, resp. hodnocení postupu žalovaného soudem prvního stupně. Za účelem zjištění podkladů pro řádné uplatnění kasační stížnosti je tedy prioritní opakované studium soudního spisu u Krajského soudu v Ústí nad Labem, což představuje opakované cesty Praha – Ústí nad Labem a zpět. Z hlediska hospodárnosti řízení je vhodnější ustanovení zástupce z řad advokátů v místě sídla rozhodujícího orgánu a nikoliv advokáta v místě hlášení stěžovatele k pobytu. Je tedy zřejmé, že v rozhodování o ustanovení zástupce stěžovateli převládá formální princip, který nemá oporu ve skutečnostech vyplývajících ze spisového materiálu a nebyl zohledněn skutečný stav věci ani druh řízení, pro které byl zástupce ustanoven. V případě, že by toto podání bylo posuzováno jako kasační stížnost, uplatňuje jím stěžovatelka s ohledem na výše uvedené důvody podle ust. § 103 odst. 1 písm. b) a d) s. ř. s. Závěrem navrhuje, aby napadené rozhodnutí bylo zrušeno.

Dříve, než Nejvyšší správní soud přistoupil k věcnému přezkoumání napadeného usnesení, musel nejprve uvážit, zda je kasační stížnost proti rozhodnutí o ustanovení advokáta přípustná. Podle § 104 odst. 1 až 3 s. ř. s. je nepřípustná kasační stížnost ve věcech volebních a ve věcech místního referenda, dále kasační stížnost, která směřuje jen proti výroku o nákladech řízení nebo proti důvodům rozhodnutí soudu a rovněž kasační stížnost směřující proti rozhodnutí, jimiž soud rozhodl znovu poté, kdy jeho původní rozhodnutí bylo zrušeno Nejvyšším správním soudem; to neplatí, je-li jako důvod kasační stížnosti namítáno, že se soud neřídil závazným právním názorem Nejvyššího správního soudu. Dále není přípustná kasační stížnost proti rozhodnutí, jímž se pouze upravuje vedení řízení nebo která jsou podle své povahy dočasná. Bylo tak třeba dle námítky stěžovatelky posoudit, zda rozhodnutí o ustanovení advokáta není rozhodnutím, jímž se pouze upravuje vedení řízení. K této otázce zaujal Nejvyšší správní soud následující právní názor: Rozhodnutí, jimiž se pouze upravuje vedení řízení, jsou v zásadě usnesení vydaná v průběhu řízení, která nemají vliv na rozhodnutí o věci samé. Jedná se tak o rozhodnutí, u kterých odnětí možnosti brojit proti nim kasační stížností stěžovatele v jeho právech účastníka řízení nikterak nezkracuje. Stručně řečeno jde o rozhodnutí méně významná, která nezavazují ani soud, protože je může změnit. Nepochybně je rozhodnutím upravujícím pouze vedení řízení např. rozhodnutí, jímž se přiznává osvobození od soudních poplatků, rozhodnutí o spojení

věci ke společnému řízení nebo o vyloučení věci k samostatnému projednání, rozhodnutí o prominutí pořádkové pokuty, rozhodnutí o prodloužení lhůty, příp. rozhodnutí o zamítnutí návrhu na provedení důkazů. Dle názoru Nejvyššího správního soudu však rozhodnutím, jímž se pouze upravuje vedení řízení, není rozhodnutí o ustanovení advokáta pro řízení o kasační stížnosti, neboť jde o rozhodnutí jímž se odstraňuje nedostatek povinného právního zastoupení účastníka podle ust. § 105 odst. 2 s. ř. s. a ve svém důsledku tedy nedostatek podmínek řízení podle ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Kasační stížnost proti takovému usnesení tedy je přípustná, naopak není přípustno odvolání, neboť takovýto institut soudní řád správní mezi opravnými prostředky neupravuje.

Dále musel Nejvyšší správní soud určit rozsah své přezkumné činnosti. Podle ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c)] nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

Po zvážení výše uvedených skutečností dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem je zmatečné. Podle ust. § 35 odst. 7 s. ř. s. navrhovateli, u něhož jsou předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků, a je-li to třeba k ochraně jeho práv, může předseda senátu na návrh ustanovit usnesením zástupce, jímž může být i advokát; hotové výdaje zástupce a odměnu za zastupování osoby uvedené v odst. 2 platí v takovém případě stát.

Jak vyplývá z výše cit. ustanovení, má pravomoc k vydání rozhodnutí o ustanovení zástupce předseda senátu. Ten může podle ust. § 6 odst. 3 zákona č. 37/1992 Sb. pověřit justiční čekatele a soudní tajemníky, aby ve věcech projednávaných ve správním soudnictví samostatně vykonávali jednoduché úkony příslušející podle zákonů o soudním řízení předsedovi senátu. Uvedené ustanovení uvádí taxativní výčet těchto úkonů a jsou jimi: a) sepisování jednoduchých podání, včetně návrhů, b) vyřizování dožádání v jednoduchých věcech s výjimkou dožádání ve styku s cizinou, c) úkony při odstraňování vad podání, zejména výzvy k odstranění konkrétních vad a upozornění na následky spojené s jejich neodstraněním, d) úkony při přípravě jednání, e) doručení stejnopisu žaloby žalovanému a osobám zúčastněným na řízení, uložení žalovanému nebo jiným osobám anebo úřadům předložit ve stanovené lhůtě správní spisy a své vyjádření k žalobě nebo stanovisko k věci, f) vyrozumění osob, které přicházejí v úvahu jako osoby zúčastněné na řízení, o probíhajícím řízení, poučení těchto osob o jejich právech a výzvy těmto osobám k oznámení, zda budou uplatňovat práva osoby zúčastněné na řízení, g) zjišťování pobytu žalobce v řízení ve věcech azylu a h) vydávání úředních opisů, výpisů nebo potvrzení.

Ve výčtu úkonů, jež může vykonávat z pověření předsedy senátu soudní tajemnice, není uvedeno rozhodování o ustanovení zástupce účastníku pro řízení o kasační stížnosti. Takovéto rozhodnutí přitom nelze zahrnout ani pod úkony při odstraňování vad podání, neboť absence povinného právního zastoupení není svojí povahou vadou podání odstranitelnou postupem podle ust. § 37 odst. 5 s. ř. s., ale nedostatkem podmínek řízení podle ust. § 46 odst. 1 písm. a) s. ř. s. V daném případě však rozhodnutí o ustanovení zástupce bylo soudní tajemnicí Krajského soudu v Ústí nad Labem vydáno. Soud tak byl při rozhodování ve věci nesprávně obsazen, což zakládá zmatečnost podle ust. § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. Ke zmatečnosti rozhodnutí přihlíží Nejvyšší správní soud na základě ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. z úřední povinnosti. V dalším se proto již nemohl zabývat věcnými námitkami

uplatněnými stěžovatelkou. Z důvodu zmatečnosti Nejvyšší správní soud podle ust. § 110 odst. 1 s. ř. s. napadené usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. V něm je krajský soud vázán právním názorem soudu tak, že rozhodnutí o ustanovení zástupce stěžovateli R. B. pro řízení o kasační stížnosti vydá předseda senátu příslušný podle rozvrhu práce. Zcela na úvaze krajského soudu ponechává Nejvyšší správní soud otázku, zda tímto zástupcem bude po posouzení jejich námitek znovu ustanovena advokátka Mgr. Alena Abbidová či jiný advokát.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 3. srpna 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu